

фіка самої учбової діяльності дитини, впливають на розвиток його психічної функції, особистісних утворень і довільної поведінки.

На розвиток світогляду в молодшому шкільному віці великим впливом є те, як закріплюються і розвиваються далі ті основні людські характеристики пізнавальних процесів, необхідність яких пов'язана з учбовою діяльністю [15,16].

Література

1. Кулагіна І.Ю. Вікова психологія (Розвиток дитини від народження до 17 років): Уч.посібник. – М., 1996. – 176 с.
2. Немов Р.С. Психологія: В 2 кн. – М., 1994.
3. Обухова Л.Ф. Дитяча психологія: теорія, факти, проблеми. – М., 1995.
4. Божович Л.И. Етапи формування особистості. – Воронеж, 1995.
5. Ольшанський Д.В. Я сам. – М., 1986. – 96с.
6. Психолого-педагогічні проблеми навчання і виховання дітей шестирічного віку // Вопр.психол. – 198. – № 4-5.
7. Бурменська Г.В., Карабанова О.А., Лідерс А.Г. Віково-психологічне консультування. – М, 1990.
8. Мухіна В.С. Шестирічна дитина в школі. – М., 1990.
9. Леонтьев А.Н. Психологічні основи дошкільної гри // Радянська педагогіка. – 1944. – № 8-9.
10. Кравцова Є.С. Психологічні проблеми готовності дітей до навчання в школі. – М., 1991. – 152 с.
11. Ельконін Д.Б. Дитяча психологія. – М., 1960.
12. Калматкова З.И. Продуктивне мислення як основа навчання. – М., 1981.
13. Бальсіс А.Б. Світогляд в житті суспільства і людини. – Вільнюс, 1981.
14. Ліпкіна А.И. Самооцінка школяра. – М., 1976.
15. Богданова Т.Г., Корнілюва Т.В. Діагностика пізнавальної сфери дитини. – М., 1994. – 68с.
16. Шванцара Й і інш. Діагностика психічного розвитку. – Прага, 1978.

ОСОБИСТІТЬ ВИХОВАТЕЛЯ-ОРГАНІЗАТОРА ДОЗВІЛЛЯ ШКОЛЯРІВ

Т.В.Яцула

У статті розглядається проблема підготовки вчителя – вихователя – організатора дозвілля учнів в різних формах дитячих об'єднань.

The article deals with the problem of training a teacher who not only brings up but also organizes pupils' leisure time in different children establishments.

На даний час вирішення складних питань виховання школярів неможливе без педагогічно організованого вільного часу. Педагогічна практика свідчить,

що найбільшим виховним потенціалом в сфері дозвілля наділені дитячі клуби клубного типу.

Діяльність вчителя-вихователя в сфері дозвілля сприяє розвитку творчого потенціалу особистості, оскільки її особливості передбачають розвиток таких якостей особистості як ініціативність, інноваційне мислення, винахідливість тощо. Крім того, практика роботи з групами дозвілля дозволяє вчителю задовольняти і розвивати власні інтереси та захоплення.

Виховний процес в групових формах дозвільної діяльності щодо дозвілля може бути ефективним в тому випадку, коли для членів об'єднання діяльність педагога виступає як органічна складова частина їх спільної діяльності.

Важливість підготовки вчителя – вихователя – організатора дозвілля учнів обумовлена такими факторами:

1. Дитячий, підлітковий та юнацький клуб є динамічною, рухливою системою, виховний процес в якій характеризується суб'єктивними відносинами всіх учасників, діяльнісним самоуправлінням. Процеси демократизації та гуманізації в клубних колективах виявляються і проходять швидше.
2. В клубному об'єднанні учнів створюється особливий психологічно-позитивний клімат, який є сприятливою умовою для самореалізації особистості.
3. Майбутньому вчителю під час педагогічної практики, молодому вчителю важливо завоювати авторитет серед дітей, постати перед ними особистістю. Це легше зробити в процесі неформального, діалогічного спілкування в клубі.
4. Різноманіття клубів залежить від різноманіття захоплень студентів, їх творчого підходу до передачі свого інтересу в середовище спілкування дітей, підлітків, юнацтва.

Професійно-педагогічна спрямованість особистості вихователя-організатора дозвільного об'єднання учнів різноманітних вікових груп включає мотиви, що орієнтують на виховну діяльність в галузі дозвілля, інтереси, схильності, переконання. Спрямованість на діяльність в середовищі неформальних об'єднань дозвілля, є передумовою успішного формування необхідних якостей особистості, набуття нею знань, розвитку вмінь та навичок.

Організатор дозвільного спілкування може достатньо добре орієнтуватися в динаміці групи, вміти діагностувати, застосовувати різноманітні методи виховного впливу і не менш того бути неспроможним допомогти учасникам об'єднання у процесі вдосконалення, саморегуляції.

Організатор – вихователь повинен бачити в кожному щось цінне, неповторне та виходячи з цього, моделювати спільну діяльність з учасниками дозвільного об'єднання.

Відповідаючи на запитання, які якості особистості повинні розвивати в собі організатори дозвілля школярів ми розрізняємо перш за все слідуючи:

Бути прикладом для учасників клубного об'єднання. Бажаючи побудити учасників до змінення, вдосконалення, організатор перш за все сам повинен по-

постійно вдосконалюватись. Він повинен навчати своїм прикладом. Набагато складніше, ніж стати досконалим, постійно впевнюватися, чи відповідає повсякденне життя прийнятним на себе цінностям. Як організатором і ведучим груп дозвілля треба цінити в людях відвертість, чесність, турботу, компетентність, мудрість. Ці якості ми повинні бути готовими проявляти в спілкуванні з дітьми, "моделюючи" бажану поведінку.

Відвертість. Ця риса охоплює відкритість перед самим собою, учасниками об'єднання, новим досвідом і різними стилями життя та цінностями. Організатор повинен не лише виражати свої почуття, але і відкрито реагувати на учасників. Важливо дати учасникам відчуття себе живою людиною. Відвертість створює і підтримує атмосферу відвертості в групі та дозволяє учасникам бути більш відкритими один до одного та в своїх почуттях, установках.

Самопізнання. Воно охоплює пізнання своїх цілей, ідентичності мотивів, потреб, сильних та слабких сторін, почуттів, проблем, цінностей. Організатор груп дозвілля повинен аналізувати та корегувати ті риси своєї особистості, які можуть заважати у спілкуванні зі школярами у вільний час, досягати поставленої мети.

Говорячи про стилі взаємодії організатора з учасниками групи дозвілля важливо відповісти на такі питання:

Хто повинен визначати мету взаємодіяльності – я чи учні?

Наскільки точними, визначеними, динамічними вони повинні бути?

Яка моя роль – керівник, товариш, консультант і т.д.?

Яку увагу я повинен приділяти індивідуальній роботі і яку груповій?

Яке місце в моїй діяльності будуть займати спеціальні прийоми, що стимулюють активність учнів та їх розвиток?

Організатор і керівник дитячого дозвільного об'єднання повинен розвивати в собі комплекс професійно необхідних вмінь та навичок: організаторські, комунікативні, гностичні, конструктивні.

До групи організаторських вмінь слід перш за все віднести вміння об'єднувати учнів в групу дозвільного спілкування, вміння створювати умови для позитивного психологічного клімату, вміння організувати різноманітну творчу діяльність.

Особливо важливими в організації дозвілля є комунікативні вміння: вміння діалогічного спілкування, вміння розташовувати до себе учнів, вміння регулювати міжособистісне спілкування.

Комунікативні вміння базуються на навичках, які успішно може розвивати в собі організатор об'єднання. До них слід віднести такі:

Активне слухання. Слухаючи учасників групи дозвілля організатор повинен прагнути зрозуміти, як вони бачать світ, конкретні ситуації в ньому. Ця установка протиставляється бажанню змінити погляди іншого. Правильне слухання спирається на установку: "Дозволь мені спробувати зрозуміти, як ти бачиш пробле-

му, ситуацію". Ця навичка підкріплюється прийомом "переформулювання тверджень". Організатор повторює своїми словами твердження учасника групи без створення його думки з метою впевнитися чи правильно він зрозумів це твердження.

Інтерпретація. З його допомогою організатор пояснює поведінку, думки, почуття учасників групи. Саме інтерпретація спонукає учасників до більш глибокого самоаналізу, надає їм нову перспективу розуміння діяльності, поведінки. Інтерпретації легше сприймаються учасниками групи, якщо вони формуються в формі припущень, якщо учні бачать в них не оцінку, а бажання допомогти. Організатор може висловити свої зауваження, а пояснити і прокоментувати їх попросить учнів. Або ж запропонує всім поділитися своїми почуттями.

Підтримка – підбадьорювання учасників групи, що сприяє створенню сприятливої психологічної обстановки. Заохочує довірятись.

Емпатія – ототожнення з учасниками групи, здатність сприймати події через призму їх суб'єктивного бачення.

Конструктивні вміння включають: проектування змісту діяльності в залежності від потреб, інтересів учасників, вміння знаходити змістовний теоретичний і практичний матеріал, вміння проектувати програму як групового, так і індивідуального розвитку, прогнозувати результати.

Гностичні вміння: аналіз особистості, її якості; творчо змінювати зміст, структуру, задачі в залежності від реальної ситуації; вміння використовувати інноваційні технології в своїй діяльності.

Специфіка діяльності організатора групи дозволяє визначатися її творчим характером, відсутністю заданості, повторів в її процесі та результатах.

Таким чином, особистість організатора дозволяє об'єднання школярів здійснює активний вплив на соціальний розвиток, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій та становленню внутрішнього світу особистості школяра.